

יום כיפור ON שמונה עשרה OF THE SILENT וידוי AFTER ברכה A

We previously noted that the וידוי that is recited during חזרת הש"ץ, the leader's repetition of שמונה עשרה, on יום כיפור is an essential element of the theme of the middle ברכה of שמונה עשרה and that the חתימת הברכה of the middle ברכה of שמונה עשרה on יום כיפור reflects that theme. In contrast, no חתימת הברכה is recited after individuals recite וידוי at the end of שמונה עשרה on יום כיפור. Why not? It appears from the following excerpt that our practice differs from what is provided in the גמרא:

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פז' עמ' ב'—מיתבי: אור יום הכפורים מתפלל שבע ומתודה, בשחרית מתפלל שבע ומתודה, במוסף מתפלל שבע ומתודה, במנחה מתפלל שבע ומתודה, בנעילה מתפלל שבע ומתודה! תנאי היא, דתניא: יום הכפורים עם השיכה מתפלל שבע ומתודה וחותר בידוי, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים: מתפלל שבע, ואם רצה לחתום בידוי, חותר.

Translation: On the evening of the Day of Atonement he recites seven Brachos and then states his contrition; in the morning prayer, he recites seven Brachos and then states his contrition; at Mussaf he recites seven Brachos and then states his contrition; at Mincha he recites seven Brachos and then states his contrition; and at Ne'ilah he recites seven Brachos and then states his contrition. And it was further taught: On Yom Kippur, as it becomes dark, one recites seven Brachos and states his contrition. He then closes with a Bracha, that is the view of R. Meir. The Sages say: He should recite seven Brachos, and if he wishes to conclude his statement of contrition with a Bracha, he may do so.

So why do we not follow that practice of having individuals recite a ברכה after performing וידוי during the silent שמונה עשרה on יום כיפור? The ספר המנהיג is one of the earliest sources to discuss this issue:

ספר המנהיג הלכות צום כיפור עמוד שמב'—ולפני הסעודה מתוודה לאחר תפילתו, דתנייא מצות וידוי ערב יום הכפורי עם השיכה אבל אמ' חכמי מתוודה אדם קודם שיאכל וישתה שמא תטרף דעתו עליו. ואף על פי שהתוודה ערבית מתוודה שחרי' ומוסף, ומנחה, ונעילה, דתנייא אור יום הכפורי מתפלל שבע ומתוודה, מוסף מתפלל שבע ומתוודה, מנחה מתפלל שבע ומתוודה, נעילה מתפלל שבע ומתוודה, וחותר בידוי דברי ר' מאיר, וחכמי' אומ' אם בא לחתום חותר בידוי. למדנו מזה דבין לר' מאיר בין לרבנן יכול לחתום בידוי ולומר בא"י הא—ל הסולחן, כאשר כתו' בסידורים ישנים. אך הרב רבי סעדיה ז"ל נ"ע כתב, שכל מי שחותר בידוי טועה הוא, וכן מנהג כל ישראל שלא לחתום, ולא ידעתי למה אינן חותרים, וכמדומה שכך שמעתי בשם רבי' יעקב בצרפת לחתום בה.

Translation: Before his meal, he states his contrition after completing Shemona Esrei, as we learned: it is a Mitzvah to declare his contrition on the eve of Yom Kippur as darkness begins to appear but our Sages instituted a requirement that he state his contrition before he eats and drinks in case he becomes upset from

drink during the meal. Even though he states his contrition in Tefilas Arvis, he should do so again in Tefilas Shacharis, Mussaf, Mincha and Neilah as we learned: in Tefilas Shacharis, he should recite seven Brachos as part of Shemona Esrei and then state his contrition; he should act similarly as part of Tefilas Mussaf, Mincha and Neilah and he should recite a Bracha after completing the declaration of his contrition, so said Rabbi Mayer. Our Sages said: if he wishes to recite a Bracha after declaring his contrition, he may do so. We can conclude that whether you accept the opinion of Rabbi Mayer or the opinion of the Sages, a person is permitted to recite the Bracha of Ha'kail Ha'Solchan after stating his contrition, as we find written in ancient Siddurim. Nevertheless, Rabbi Sa'Adiya Ha'Gaon wrote that if you recite a Bracha after stating your contrition, you are in error since it is the accepted practice in Judaism not to recite a Bracha after stating one's contrition. I honestly do not know why we do not follow the practice of reciting a Bracha after stating our contrition. If my memory serves me correctly, I heard that Rabbi Yaakov from France counselled that a Bracha should be said after declaring one's contrition on Yom Kippur.

Apparently whether a person recited a התימת הברכה after performing וידוי at the end of עשרה on יום כיפור in the Middle Ages depended on whether the person followed Ashkenazic customs or Sephardic ones:

ספר האגור' הלכות יום הכיפורים סימן תתקכט—בהתימת הוידוי כתב רב עמרם האומר בא"י הא—ל הסלחן טועה. ולפי' רש"י יכול להתום ובכל סדורי אשכנז יש בהם התימה. ובספרד אין חותמין ומוטב שלא להתום כיון שיש פלותגא דרבוותא.

Translation: To recite the Bracha: Ha'Kail Ha'Solchon upon completing Viduy is a mistake, so wrote Rav Amrom. According to Rashi it is appropriate to do so and in all Siddurim that follow Minhag Ashkenaz you will find a Bracha to be recited after completing Viduy. In Spain, the practice is not to recite a Bracha upon completing Viduy. It is better not to recite a Bracha since there is a difference of opinion concerning this issue among our Rabbis.

The major halachic authority who contributed to the demise of the custom was the מהרי"ל:

ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות יום כיפור—דרש מהרי"ל סג"ל דאומר אין לנו מלך מוחל וסולח אלא אתה ופוסק ואינו חותם, ואומר א—להי עד שלא נוצרתי ואל יחתום ברוך אתה ה' הא—ל הסולחן, דהממעט בברכות לא הפסיד. וכשיסיים א—להי עד שלא נוצרתי עד ע"י וחלאים רעים יאמר ג"כ א—להי נצור לשוני. וכ"כ מהר"ם הואיל דאומר כל השנה לא יפסיד את מקומו.

Translation: The Maharil ruled that during the silent Shemona Esrei on Yom Kippur after saying Ain Lanu . . . Elah Ata, a person should stop and not recite a Bracha but then proceeds to say: Elokei Ad Sh'Lo Notzarti. He should not say the Bracha of Ha'Kail Ha'Solchon because it is preferable to minimize the number of Brachos being recited. After completing the paragraph of Elokei Ad Sh'Lo

1. R. Yaakov ben Yehuda Landa was born in Germany during the fifteenth century. His father, Rabbi Yehuda Leib Landa, was a student of the Maharil. Toward the end of his life R. Yehuda moved to Italy with his family, where the young R. Yaakov studied in the yeshiva of R. Yosef Colon (Maharik). (Bar Ilan Digital Library)

להבין את התפלה

Notzarti until Ra'Im he should say Elokei Nitzzor. So wrote the Maharam-since he recites the paragraph of Elokei Nitzzor all year, he should continue to do so on Yom Kippur because if he were to omit the paragraph on Yom Kippur, he may start to omit it during the year.

Despite the ruling of the מהרי"ל, it is not difficult to find מחזורים that were printed in the 1500's that still include the ברכה of הא-ל הסולחן as part of the silent עשרה on יום כיפור. The following is one example:

ועל השמים שאנו חייבין עליהם ארבע כחות בית דין
סקילה שרפה הרג ונהג
על מצות עשה ועל מצות לא תעשה בין שיש בה קום עשה בין שאין בה
קום עשה את הנלוים לו ואת שאינן נלוים לו את הנלוים לנו כבר
אמרנו לפיכך ואת שאינן נלוים לו הכל נלוים וידועים לפניך בדרך
שנאמר הנסתרות לוי אל חיט והנגלות לנו ולבני ער עולם לעשות את
כל דברי החורת הזאת כי אתח סולחן לישראל וסולחן לשבטי ישראל וסורן
וסבל עדיך אין מלה סולחן וסולחן אלא אחי ברוך אתה האל הסולחן

Sabbionetta, Italy, 1539

Some interpreted the נמרא as standing for the rule that the ברכה of הא-ל הסולחן is to be recited only during תפלת נעילה at the conclusion of the middle ברכה of עשרה:

המאור הקטן² מסכת יומא דף ד עמ' ב'-מצאתי בסדורים קדמונים שנכתבו על שם מר רב סעדיה גאון ז"ל שמסיימין בתפילת נעילה במה אנו מה חיינו וחותרמין בא"י הא-ל הסולחן; ונראה הענין הזה בעיני כהלכה. והיינו דעולא בר רב דנחית קמיה דרבא פתח באתה בחרתנו וסיים במה אנו ושבחיה והיינו דתניא בברייתא אם בא להתום בוידוי חותם אלא שבבל המקומות שלנו והמוקפין לנו מימינו לא ראינו כך. ומשנה שלימה שנינו אל ישנה אדם מפני המחלוקת.

Translation: I found in ancient Siddurim that cited the opinion of Rav Sa'Adiya Gaon in support of the practice to conclude the Viduy of Tefilas Ne'Eila by saying Ma Anu . . . and concluding with the Bracha of Ha'Kail Ha'Solchon. It appears to me that Rav Sa'Adiya's practice is the correct way to act. That explains the following (Yuma 87b): Ula son of Rav came down to the reader's desk before Raba, commencing the Ne'ilah prayer with 'You have chosen us and concluding with 'What are we, what is our life', and Raba praised him. Then we learned that if one wants to conclude Viduy with a Bracha, one may do so. There appears to be a link between the two discussions. Nevertheless, in our era and in all places, we do not find that the middle Bracha of Shemona Esrei for Tefilas Ne'Eila concludes with the Bracha of Ha'Kail Ha'Solchon. A person should not change the current practice so as to avoid conflicts.

2. R. Zerachyah Ha-Levi was born in Gerona ca. 1130, where he died ca. 1186. In his youth he moved to Provence and studied under R. Avraham ben R. Yitzchac Av Beit Din, also known as Ra'avad II, with R. Avraham ben David (Ra'avad III, author of the famous glosses on the Rambam, and the son-in-law of Ra'avad II). (Bar-Ilan Digital Library)

רב עמרם גאון and not רב סעדיה גאון³ represents the source which provides that at the end of וידוי in the silent עשרה שמונה for תפלת נעילה, one should recite the חתימת הברכה הא-ל הסולחן of הברכה:

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) תפילת נעילה של יום הכיפורים-ואתה א-לוה סליחות הנון ורחום ארך אפים ורב חסד ואמת ונחם על הרעה ומרבה להטיב, ורוצה אתה בתשובתן של רשעים ואין אתה חפץ במיתתן, שנאמר אמור אליהם הי אני נאום ה' א-להים אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחיה (יחזקאל ל"ג, י"א) שובו שובו מדרכיכם הרעים ולמה תמותו בית ישראל. ונאמר החפץ אחפוץ מות רשע נאום ה' א-להים, הלא בשובו מדרכיו וחיה לה (יחזקאל י"ח, כ"ג). ונאמר כי לא אחפוץ במות המת נאום ה' א-להים, והשיבו וחיו (יחזקאל י"ח, ל"ב). כי אתה סולחן לישראל ומוחלן לשבטי ישורון, ומבלעדיך אין לנו מוחל וסולח אלא אתה. ברוך אתה ה' המלך הסולחן. א-להי עד שלא נוצרתי וכו' עד אבל לא על ידי יסוריך. ונאמר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי (תהלים י"ט, ט"ו) עושה שלום במרומיו ברחמיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל. אמן.

What possible rationale can be given for reciting the ברכה הא-ל הסולחן after reciting וידוי at the end of the silent עשרה שמונה? The וידוי that is recited as part of עשרה שמונה on יום כיפור is an integral part of the middle ברכה of עשרה שמונה on יום כיפור.

Although individuals during the silent עשרה שמונה on יום כיפור recite וידוי after עשרה שמונה, the וידוי they recite is no less a statement of the central theme of יום כיפור. Thus, it would appear to be appropriate to conclude with a ברכה that reflects that theme. A second reason to recite a ברכה upon concluding the וידוי that is recited after the silent עשרה שמונה on יום כיפור may be linked to the practice of individuals reciting וידוי each weekday at the end of the עשרה שמונה. Since they are both recited after completing עשרה שמונה, חז"ל may have wanted to distinguish between the two; i.e. by having a ברכה recited at the conclusion of וידוי after the silent עשרה שמונה on יום כיפור.

What is the source for reciting וידוי at the end of עשרה שמונה each day?

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ח' עמ' א'-אמר ר' יהושע בן לוי, אף על פי שאמרו: שואל אדם צרכיו בשומע תפלה, אבל אם בא לומר אחר תפלתו, אפילו כסדר יוה"כ - אומר.

Translation: Rabbi Yehoshua son of Levi said: although our Sages provided that a person should insert his personal requests at the conclusion of the Bracha of Shomeah Tefila, if he wishes, he can add the Viduy that is recited in Yom Kippur just after completing Shemona Esrei.

Let us examine the wording of the daily וידוי as provided by רב עמרם גאון:

3. The editors of the version of the Siddur of Rav Sa'Adiya Gaon last published by Rubin Mass Ltd in 2000, note that none of the versions of the Siddur of Rav Sa'Adiya Gaon that they reviewed included this wording. Perhaps the Maor Ha'Katan confused Seder Rav Amrom Gaon with the Siddur of Rav Sa'Adiya Gaon.

להבין את התפלה

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) נפילת אפים וקדושה דסידרא – ונופלין צבור על פניהם ומבקשים רחמים ושואל כל אחד ואחד בקשתו, ואומר. רבון כל העולמים ואדוני האדונים הא–ל הגדול הגבור והנורא רחם עלינו שאנו עבדיך ומעשה ידיך בשר עפר רמה ותולעה. מה אנו מה חיינו מה חסדנו מה צדקנו, ומה נאמר לפניך ה' א–להינו וא–להי אבותינו הלא כל הגבורים כאין נגדך ואנשי השם כלא היו וחכמים כבלי מדע ונבונים כבלי השכל כי כל מעשינו תוהו וימי חיינו הבל לפניך ומה נאמר לפניך ה' א–להינו כי אנהנו העוינו והרשענו ואין לנו כח לעשות חובותינו ולא כהן גדול לכפר על חטאתינו ולא מזבח להקריב עליו קרבן ולא בית קדש הקדשים להתפלל שם, אלא יהי רצון מלפניך שתהא תפלתנו שאנו מתפללין לפניך לרצון, ותחשב לפניך כפרים וכבשים, וכאלו הקרבנו אותם על גבי המזבח ותרצנו. רבון כל העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוני לעשות רצונך אבל שאור שבעיסה מעכב. יהי רצון מלפניך ה' א–להי שתשמיר ותכניע ותרחיק יצר הרע ממני ותשפילהו ותכניעהו ותרחיקהו ממאתים וארבעים ושמונה אברים שבי ואל יכשילני מדרכיך הטובים אלא תן בלבי יצר טוב וחבר טוב לשמור חוקיך ולעבדך ולעשות רצונך בלבב שלם.

Translation: The congregation falls upon their faces and they ask G-d to extend His compassion upon them. Each person then asks G-d for help with his particular needs. The following represents the minimum that each person should say: Master of the world, Lord over all other Lords, the G-d who is great, courageous and awesome, shower compassion upon us because we are Your servants and Your creations; flesh, dust, larvae and worms. What are we? What is the value of our lives? What merits do we possess? What justifications can we present? What can we say in front of You, G-d, our G-d, the G-d of our forefathers. Are not all the heroes of no significance in Your estimation; the wise, as if they never lived; the educated ones as if they know nothing; and the sharp ones as if they are devoid of intelligence. All that we have accomplished is worthless. The days of our lives are empty before You. What shall we say before You, G-d our G-d, since we have sinned and done evil. We no longer possess the strength to fulfill our duties towards You. We have no Kohain Gadol to obtain forgiveness for our sins; no altar on which to bring offerings, and no Holy of Holies into which the Kohain Ha'Gadol can enter once a year and pray for us. May it be Your will that You accept favorably our prayers that we have placed before You. May You consider our prayers as being as valuable as the animal offerings we once sacrificed to You on the altar. Accept favorably our prayers. Master of the world, it is well known to You that I would like to fulfill all my obligations to You but the evil inclination impedes me. May it be Your will that You destroy and push away the evil inclination from me; denigrate it, destroy it, distance it, from the 248 bones that are within me. Do not allow me to swerve away from Your correct ways. Instead, strengthen the good inclination within me and provide me with friends who provide a positive influence so that I fulfill Your requirements and serve You with a full heart.

Much of what **רב עמרם גאון** provides as being part of the daily **וידוי** recited at the end of **שמונה עשרה** was taken from the **וידוי** found in **תפלת נעילה**. It is therefore possible that the **הא–ל הסולחן ברכה** of **שמונה עשרה** was added to the end of the **וידוי** that was recited at the end of the silent **שמונה עשרה** on **יום כיפור** to distinguish between that practice and the practice of reciting **וידוי** at the end of **שמונה עשרה** each day.

Some argued that a ברכה should not be recited in the silent שמונה עשרה on יום כיפור after saying וידוי because that would violate the rule which provides that שמונה עשרה on יום כיפור must contain seven ברכות and not eight. We can answer that challenge by first pointing out that the practice would not interfere with הזרת הש"ץ which is always viewed as the primary form of שמונה עשרה on יום כיפור because during the repetition of שמונה עשרה, וידוי is recited in its proper place; as part of the ברכה of קדושת היום, the middle ברכה of שמונה עשרה on יום כיפור. Thus, it would remain a prayer with seven ברכות. Moreover, a close reading of the נמרא that provides for a ברכה after וידוי is careful in choosing its words to describe the וידוי that is recited in the silent שמונה עשרה on יום כיפור; i.e. יחיד אחר תפלתו, an individual, after he has concluded שמונה עשרה. As such the וידוי that is recited in the silent שמונה עשרה on יום כיפור is not viewed as a part of שמונה עשרה. Instead it is deemed to be an independent practice similar to the וידוי that is recited after שמונה עשרה each day. Reciting a ברכה upon completing that practice should therefore not be viewed as creating an eighth ברכה within שמונה עשרה of יום כיפור.